

Tarihi Bildiri - Yorum

Historical Declaration - Comment

Lütfi Telci

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Ana Bilim Dalı, Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul, Türkiye

Geleceğin Anesteziyoloji ve Reanimasyon uzmanları, eğiticileri, öğretim üyeleri ve yöneticileri Anesteziyoloji ve Reanimasyon'un içine düştüğü sıkıntılı günlerini nasıl yorumlayacaklar? merak ediyorum. Günümüz yöneticilerinin söylemleriyle bilinen geçmişimizin, günümüze ve geleceğimize yapmış olduğu etkiyi sözel ortamlarda değerlendirip sonuç çıkarmak, kanımca yeterli olmayacaktır. Söylemlerin inandırıcılığı sonsuza kadar sürmez ve beklenmeyen bir soru ile "geçmiş", tarihimize, dönüp bakma gereksinimi olacaktır. "Tarih ne işe yarar?" diye soranlara cevap bu dönüşlerle verilir. Bu yazı da bir dönüş girişimidir. Tarihçiler belge ve yoruma dayalı ürünlerini topluma sunarlar. Zamanın ruhunu kavramış tarihçilerin yorumları ile geleceğimizi aydınlatmaya çalışırız. Aslında geleceğimize nasıl bakacağımızı, geçmişe nasıl baktığımız belirlemektedir (1). Geçmişimizi/tarihimizi inceleyerek eleştiri ve beğenilerimizi dile getirme alışkanlıklarımızı bir disiplin altında her koşulda, sorumluluk alarak yerine getirmeliyiz. Bunu öylesine bir görev olarak düşünmemeliyiz. Aydın olmanın gereği, geçmiş sorgulayıp günü ve geleceği kurgulamaktır.

Bilimsel tarihimizde cesaretle ve risk alarak atılmış adımlar ve kararlar bulunmaktadır. Tarihimizi var eden hocalarımıza duyduğumuz saygıyı koruyarak, gelecek kuşaklara tartışmalara yol açmayacak bilgilerin aktarılmasını sağlamak da asli görevimizdir. "İkinci Kuşağın Yazgısı" başlıklı yazımda asli görevimizi unutmamamızı ve eleştiri-özeleştiri kültürümüzün kurumsallaşmasına katkı yapmanın önemini anımsatmışım (2). "Birinci ve İkinci Kuşağın Sosyolojik Değerlendirilmesinin Gelecek Kuşaklara Katkısı" başlıklı yazımda da iki dönemi kapsayan sosyolojik değerlendirmeye, gelecek kuşaklara bir yöntem sunmaya çalıştım (3).

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kürsüsünde 1977 yılında asistan olarak ihtisasa başladığımda gördüğüm ve kabullenemediğim önemli gerçekleri öğrenmiş oldum. Tıp literatürüne 1968 yılında girmiş olan "beyin ölümü" ve "ARDS" kavramlarını biz 10 sene sonra öğre-

niyorduk. Toplantılarda ülkemizin diğer fakültelerinde de aynı bilgi eksikliğinin var olduğu görülüyordu. Tıp fakültelerinde güncel bilgilerin aktarılmasında yaşanmış olan bu gecikmelerin faturasını az sayıdaki hocalarımıza yüklemek haksızlıktır. Fakültelerimizdeki ilgili diğer disiplinlerin ünlü tüm hocaları bu yaşamsal bilgileri edinme ve aktarmada çok geç kalmışlardır. Yadırgadığım, duyduğum rahatsızlık güncel bilgilerin çoğunluğa yayılamamasındaydı. Aynı sorgulamayı kendimize yaptığımızda, güncel bilgilere kayıtsız kalma alışkanlığından yoğun bakım bilimi de payını almıştır. Haydarpaşa Numune Hastanesinde 1959 yılında kurulmuş olan Reanimasyon servisinin, Tıp Fakültesinde kurulması için 11 yıl beklenmiş, 1970 yılında Prof. Dr. Cemalettin Öner tarafından kuruluş gerçekleştirilmiştir. Bu gecikmenin nedenleri arasında ilgili diğer disiplinlerin hocalarının duyarsız kalmaları kadar, birinci kuşak hocalarımızın da kayıtsız kalmalarının payı bulunmaktadır. Birinci kuşak hocalarımızın çoğunluğu Reanimasyon gerçeğine uzun süre ilgisiz duruş sergilemişlerdir. Reanimasyon gerçeği, 1963 yılında alınmış bir kararla Anesteziyoloji uzmanlığı kapsamına alınmış ve uzmanlığın adı Anesteziyoloji ve Reanimasyon uzmanlığı olarak değiştirilmiştir. Buna karşın, birinci kuşak hocalarımızın büyük bir bölümü Reanimasyon eğitimi verme yükümlülüğünü üstlenmemişlerdir. İkinci kuşak hocalarımızın da önemli bir bölümü bu kayıtsızlığa ortak olmuştur. Bu nedenle birinci ve ikinci kuşağın yetiştirdiği Anesteziyoloji ve Reanimasyon uzmanları arasında yalnızca yoğun-bakımı hedefleyenlerin sayısı çift haneli rakamlara çok geç ulaşmıştır. İkinci kuşağın az sayıdaki yoğun-bakım öncüleri, yoğun-bakımın geleceğini, yapılanmasını tartışırken, bu gecikmenin odağına da değinilirdi. Konu ister istemez kuruluş tarihimize gelirdi. Tıp Fakültelerindeki yapılanmanın başlangıcında hep iki farklı tarih ileri sürülmüştür. Prof. Dr. Cemalettin Öner ve Prof. Dr. Sadi Sun hocalarımızın varlığında kayıtlara geçmemiş olan bu tartışmalar, 1989 yılında TARD dergisinde yayınlanan Prof. Dr. Selma Akra'nın "Prof. Dr. Sadi Sun ve İstanbul Üniversitesi'nde Anesteziyoloji ve Reanimasyon'un Gelişimi" başlıklı yayını ile

Geliş tarihi/Received : 02.05.2024

Kabul tarihi/Accepted : 25.07.2024

Yayın tarihi : 29.07.2024

*Yazışma adresi: Lütfi Telci • telci@istanbul.edu.tr

Lütfi Telci © 0000-0001-6838-5670

Atf: Telci L. Tarihi bildiri - yorum. JARSS 2024;32(3):190-191.

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

kayda geçmiştir (4). Tarihi bilgilerde yapılmış yanlışlıkları saptayan ve “Sayın Prof. Dr. Selma Akra’ya Açık Mektup” başlıklı cevabi yazısını derginin editörüne gönderen Prof. Dr. Cemalettin Öner’in yazısı ise yayınlanmamıştır. Prof. Dr. Cemalettin Öner’in belgelere dayalı saptamalarına ve görüşlerine cevap olamayacak bir yazı, editörün görüşü başlığı altında 1991 yılında aynı dergide yayınlanmıştır.

Dergi editörlerine gönderilen yazılar yayınlanır ve cevap da onun altında verilir. Bu kural değişmez ve de değiştirilemez. Bu kural yardımıyla okuyucular bilgilendirilir ve tartışmalara katılır. Uluslararası kuralın gereği burada yerine getirilmemiş ve Prof. Dr. Cemalettin Öner’in cevap hakkı elinden alınmıştır. Bu mektubun JARSS dergisinde anılması sağlanarak, Prof. Dr. Cemalettin Öner’in engellenen savunmasının günümüz uzmanlarına ve gelecek kuşakların bilgisine sunulması, tarihimize ve bilime karşı yapılmış yanlışlığı giderecek bir ödevdir (5). Bugün hayatta olmayan birinci kuşak hocalarımıza karşı

duyduğumuz saygının gereğini yerine getirerek, gelecek kuşaklara olması gereken duruşun örneğini sunma görevini geç kalmadan göstermeliyiz.

KAYNAKLAR

1. Gündüz Vassaf. Tarihi Yargılıyorum. İletişim Yayınları 9.Baskı 2021;84
2. Telci L. İkinci kuşağın yazgısı. Türkiye Klinikleri J Med Ethics 2023;30(1):117-8.
3. Telci L. Birinci ve ikinci kuşağın sosyolojik değerlendirilmesinin gelecek kuşaklara katkısı. Türkiye Biyoetik Dergisi 2022;9(1): 5-12.
4. Akra S. Prof. Dr. Sadi Sun ve İstanbul Üniversitesi’nde Anesteziyoloji ve Reanimasyon’un Gelişimi. Türk Anest ve Rean Cem Mecmuası 1989;17:253-4.
5. Öner C. Sayın Prof. Dr. Selma Akra’ya açık mektup. Ağrı Dergisi 1991;3(2):45-8.